

¡GORA BIOTZAK!

DONOSTIYA ERRE ZANETIK EUN URTE BURU

Donostiya'n 1913^{ko} Uzta'n izandako batzaldiyan, lenbiziko sariya irabaziya.)

I

Errudun gaso batek lezaken
eraz jasorik biotz nerea
auzpez nik orain eskatzen dizut,
zeru ta lurditz onen jabea,
goitzlari on eskerdunari
demaiozukenargibidea.
¡Betor betorkit sapai urdingo
asnas illezkor laguntzallea,
otoitz ordañez erantzun ori
bigal zidazu, Jaun Egillea!
Lañu goiztarrez oi dan bezela
goronz banatzen likurt ezea
eresi leunaz jaso nai nuke
gizaldi baten oroitz maite.

Mendi zut, ichas, osiñ beltz, itur,
arizti, saroi t'emengo beste
sortitz oroen almen gordeak.
jernaldi batez mugi zaitezte;
jardun, eta lei omengarrien
alaitasunaz itzoiek bete!
¡Goronz biotzak; jai eder ontan
lengo gau illun, lengo naigabe
larrien orde zori guziyak
berdin gabeko poza dakarte!
¡Indar-ba, gogoz mendi-kolkoak,
jardun oyarka ler egin arte,
t'omen-ots oiek nere muñetan
irudi-garra piztu bezate!

II

Poztu gintezke, bañan ez dator
poz au min gabe pozkid'ostean,
malko larrien gai samiña du
jai aundi onek bere sortzean.
Bizitz osoen iraupenagaz
oroituko da gure lurrean
gaur eun urte gertatu zana
nagusi zegon uri Sarrean.
¡Egintz makurra!; ¿nork ez iduki
gogo ta biotz bar-barrenean;
nork ez oartu laiozgarritzko
ondamen ura gaurko egunean?
Iñor t'ezeren kezka char gabe
zeudelarikobete-betean
turmoi-eztanda bezin ots gogor
durdurtsu bat gau illunean
entzun ondoren erritar aiek
arkitu ziran ustekabean
lagun ez bañan erasotzeko
grña ekarten etsai tartean;
t'etsaikeria gau artan ala
orro naspillaz ari zanean
utsun beltzetik sortze gaizto'n bat
irauli zala esan zeikean.
¡Ordu samiñak, ordu luzeak!...
Ta ¿zer icharon era batean
baldin bazeuden zeru ta lurra?
¿Noralde bat nun! Goi aserrean
danbateko latz izugarriak;
¡laido t'ilkintza baizik ez bean!

Oldartze bidez, jo ta burruka,
eldu zanetik etsai-jazarra
janai gureak zer doakabe!
ichumusturik an il bearra.
¡Ojuka lertzen alkarren billa;
aztar onik ez; gud'otsabarra
belarrondoan, t'ñoiz antsizko
erantzun eri bakar-bakarra!
Ama gosoak umeai deika
beren karrasi ta deadarra
egin aldiro..., bertan gaubaren
errai beltzetik lezaundi-tarra
sortu liteken eraz irtenda
au zetorkien gudari-tzarra
odol iturri biurtu zale
aurchoen askai zegon bularra.
Ergal, gašo ta seinduen aldez
azkurtu arren gazte zangarra...
¡alper-alperrik!, eskutsik eziñ,
eziñ osatu besoko indarra.
Goibel alderontz ikaragarri
gallendurikan sua ta garra
zati gorien labe zan laister
Gaztelupe-ko Donosti zarra,
t'irakiñezko zurrunbilloaz
gainka zebillen itsas-aparra.
Gogamendurik arratz artako
sutori bizi t'illundenarra,
eriotz-ardall, istillu gorri,
ango zorigaitz t'ango negarra...
jez dakit, ez, nik zebateraño
madarikatu guda-zakarra!

—
Jaun leyal batzuk izanik buru,
laguntzemalle gure Goikoa,
begiyak lauso, asnasa larri,
chinpart-arrotze t'arerioa
zegon aldetik irten zan estu
taldechobakargizagajoa.
Bizigaindu soill errukarriak
igaretake aldatz aroa
¿nork adirazi?... jo! mutu bego,

bego sor nere itz-arazoa,
ango nekien esangarriztat
egokigo da negar tantoa.
Eriotzaren itzal astuna
berekin zeukan arrats gaiztoa
noizbait arindu t'egun berriyay
zekarren garaiz bezte giroa
nabaitu zuen Zubietako
Aizpuru-tarren baserrichoa.
Eche kondaira'r ospetsu artan
bildu ziran, ta beren gogoa
an indartu zan chit agitz urte
geien zituau alton zintzoa
jardun zanean esanaz:—«¡Arren!
il diranentzat otoitz beroa
egin lenbizi; gero kementsu
osaturikan degunasmoa
errautselatik uri berri bat
polítez len zan baño aregoa
jaso zagun ta geron egintzaz
alaitu bedi gure kolkoa».
Iritzi oni beste lagunak
bertan emanik baimen osoa
egun ark dakar Donostiyaen
etorkizun goi-goienekoa
—¡Zaindari leyal maite-maiteak:
nere biotzak daukan naigoa
beteko badet sapaiurdiñdik
bertenadagon Euskal-basoa
gai billa igaro t'ondoren pozaz
ezti dariyon oroitz gozoa
itz apur oien bidez jasorik
eskeñitzera gogotsu noa!
¡Agur, agur Jaun Argidotarrak
entzun agurka lur t'itsasoa,
sort'otsonegaz beti-betiko
urrundu bedi guda-zantzoa!

III

¡Ua Basojaun, aztandu ari
ez dek iretzat Eukal-erria,
onek ez dik nai entzun geyago

algara likits izugarria.
 ¡Alde-ba emendik; leitza zuloan
 bego biraudun orrolaria;
 alde lenbailen, erdu zaigu-ta
 Maitagarri-ren goit'eresia!
 Lurditz osoan banatzeraño
 berri-onaren pozezko aria
 ega bizkorrez chit gallen, aisa
 jasorik izen omengarria
 mendirik-mendi, ibarrik ibar
 ¡aupal-ka dabil oiartz aundia;
 t'oiartz ori da gaur Donostiko
 zoironaren mandataria.
 Gogoz arturik Zubieta'ko
 batzargillien erakutsia
 ondorengoak aurrera beti
 eramanikan lengo iritzia
 beren jarraitzar gallen t'argiro
 ara nun duten Uri berria,
 ara zer chukun; osagarritzat
 erregiñ baten apainduria
 soñean dauka, oñetan berriz
 itsas-bits arro churi-churia
 muñ emateko guraz amilka
 urbiltzen zaion apar garbia;
 illargi betez jausten danean
 gabiro leun zoragarria
 Aitormendiko alabak udan
 orche daukate jolas-tokia.
 Amesgillerik obenak ere
 naiz lotan piztu bere irudia
 naiko lan iñoiz ikusten beste
 aiñ uri polit arrigarria,
 joroitz maitien kucha dontsua,
 argi darion poz-iturria,
 zeruko irripar alai, urdiña,
 zeru-ber-bera, o, Donostia!
 bear dan ainbat zu goititzeko

ipiñigatik arret aundia
 arre utsaz ¡ai! ezin irichi
 umanar baten goitiz-aldia.

—
 Auñamendiko tontorrek eta
 Erniyo, Buruntz, Alar, Aizkorri,
 artzai-mutillen oyu zoliaz
 agurka daude Donostiya'ri;
 baserrietan amona sarrak
 seask'alboan «lo, lo» kantari
 gaurko eresiaz aurchoa amets
 egiñ-erazten, amets on ori
 gerora noiznai oroitutzean
 izan dezaten biotz-algarri.
 Ingurutatik ara..., badatoz
 pakezko zenbait irrintzilari
 agetz alai bat emanik orla
 beren barruko jai aundiñari.
 Begira berriz goiko basotik
 orain sortu dan taldechoari;
 lore-sail eder bizi bat ere
 egokiago ezin etorri;
 ¡nesk'aratz mardul musu gorriak:
 zuen aizpegan arinka jausil!
 Anaitasunez guziok emen
 adirazirik poz au aldarri
 irteer'on bat eman zayogun
 gure animako atsegiñari.
 Zabiltz euskaldun chistularia,
 jo gogoz, ekin «Baso-dantza»-ri;
 ¡aupá, mutillak!, ¡ji-ójuka
 fest'oyu t'abar, arin, biyurri,
 pozaren-pozazgau-ezkill'arte
 jardun gazteak, buru-belarri.
 ¡Gora ta gora guraso zarrak,
 gora Donosti, omen berari;
 izen maite au esker-otoitzaz
 zerutaraño irichi bedi!

EMETERIO ARRESE